

# Integritate versus corupție

## EVOCARE:

- Definește, într-un enunț dezvoltat, noțiunea de **corupție**?
- Exemplifică manifestări ce pot fi considerate acte de corupție?
- Precizează 2 acțiuni ilegale posibile ale agenților publici?
- Enumeră 3-4 calități pe care le dispune o persoană integrită?

## SPUNE NU CORUPȚIEI



## INSTRUMENTAR LINGVISTIC

- Integritate** - capacitatea persoanei de a-și desfășura activitatea în mod etic, cu respectarea interesului public și a legilor, fiind liberă de manifestări de corupție.
- Corupție** – folosirea abuzivă a puterii de către agenții publici cu scop de îmbogățire; abatere; încălcarea legii.
- Agent public** – persoană încadrată într-o entitate publică și care exercită o funcție publică, de exemplu alesul local sau orice persoană cu funcție.
- Educație pentru integritate** – dezvoltarea atitudinilor anti-corupție în rândul cetățenilor și formarea comportamentului corect, respectând prevederile legii și normele morale.

**Întrebare-cheie:** Cum am putea să promovăm calitățile unei persoane integre?

## 1. CARACTERISTICILE ȘI NATURA CORUPȚIEI

*Corupția* reprezintă folosirea abuzivă a puterii publice, cu scopul de a satisface interese personale sau de grup. Frecvent întâlnită în societate, corupție este deosebit de gravă, deoarece vaforizează interesele individuale și afectează interesele colective prin: ignorarea normelor morale și legale, folosirea, însușirea și sustragerea de foloase necuvenite, ocuparea unor funcții publice prin relații preferențiale.

Corupția este o acțiune directă/indirectă de a solicita sau a accepta beneficii materiale sau de altă natură (cadouri, servicii, promisiuni, favoruri sau privilegii) de către agenții publici sau persoane cu statut echivalent, urmărind sau solicitând beneficii materiale sau morale pentru sine sau pentru alte persoane.

Corupția include în sine monopolul asupra puterii, plus lipsa transparenței, minus responsabilitatea pentru deciziile luate. Acest flagel negativ este recunoscut ca o problemă serioasă și controversată pentru societate, atât de către cetățenii de rând, politicieni, autoritățile naționale, cât și de către instituțiile internaționale, cum ar fi Transparency International sau Banca Mondială.

Alături de promovarea valorilor unei persoane integre, lupta anticorupție trebuie să se desfășoare în toate direcțiile: ajustarea legislației naționale la cea internațională; reforma justiției, și nu în ultimul rând – educarea cetățenilor integri, care să demonstreze toleranță zero față de corupție.

Astfel, prevenirea și combaterea corupției (ca și fenomen social negativ) contribuie la consolidarea democrației, la creșterea veniturilor cetățenilor, la îmbunătățirea serviciilor publice, la stimularea încrederii și participării active a cetățenilor, în ultimă instanță, la soluționarea problemelor comunității. Lupta împotriva corupției, în cazul în care este gestionată corect, poate deveni o pârgie în realizarea unor obiective mult mai ambițioase, nu doar a celor legate de supraviețuirea financiară, ci și a celor ce se referă la consolidarea relațiilor dintre cetățeni și administrațiile locale sau centrale.



Persoanele integre asigură viitorul.

## 2. PERCEPȚIA CETĂTENILOR FAȚĂ DE FENOMENUL CORUPȚIEI

La 25 ianuarie 2017, la Berlin, *Transparency International* a lansat Indicele Percepției Corupției (IPC) pentru anul 2016 (IPC 2016). Indicele reflectă nivelul percepției corupției de către cetățeni în diferite țări ale lumii. Indicele se calculează la o scară de la 0 până la 100, unde „0” semnifică corupție totală, iar „100” – lipsă totală de corupție. IPC 2016 are la bază 13 studii efectuate de instituții internaționale notorii, inclusiv 9 studii pentru Republica Moldova.

Clasamentul IPC 2016 cuprinde 176 de țări, în fruntea lui se plasează Danemarca și Noua Zelandă cu scoruri de 90 puncte, urmate de Finlanda și Suedia, respectiv, cu 89 și 88 de puncte. Țările din vârful clasamentului se caracterizează prin performanțe în domenii, precum guvernare deschisă, libertatea presei, libertăți civile și sistem judiciar independent. La polul opus al clasamentului, cu cel mai jos punctaj ale IPC, se află Coreea de Nord (12 puncte), această țară fiind caracterizată prin impunitatea pe scară largă pentru corupție, guvernare proastă și instituții slabe ale statului.

În 2016, Republica Moldova a înregistrat un scor al IPC de 30 puncte și s-a plasat pe locul 123 din 176 țări incluse în clasament (în 2015, scorul indicelui – 33 puncte, locul – 103, din 168 țări). Pentru comparație, Rusia și Ucraina în acest clasament se află pe locul 131, iar România pe locul 57. În România există un mecanism mai eficient și mai rigid de control al activității justiției și acțiunilor cetățenilor.

Deși în anul 2016 în R. Moldova au fost adoptate o serie de proiecte de acte legislative în domeniul anticorupție: a continuat reforma organelor anticorupție, a fost încheiat acordul cu FMI și deblocată finanțarea din partea partenerilor de dezvoltare, un șir de evenimente vorbesc despre faptul că legile adoptate nu sunt funcționale, iar valorile democratice sunt subminate, și drept consecință corupția rămâne una din problemele cele mai serioase pentru țară.

*Determină domeniile din societate pe care le percepi ca cele mai corupte. În ce măsură cetățenii ar putea contribui la prevenirea actelor de corupție? Propune 2-3 măsuri/acțiuni de combatere a corupției.*



Dezbateri: integritate versus corupție

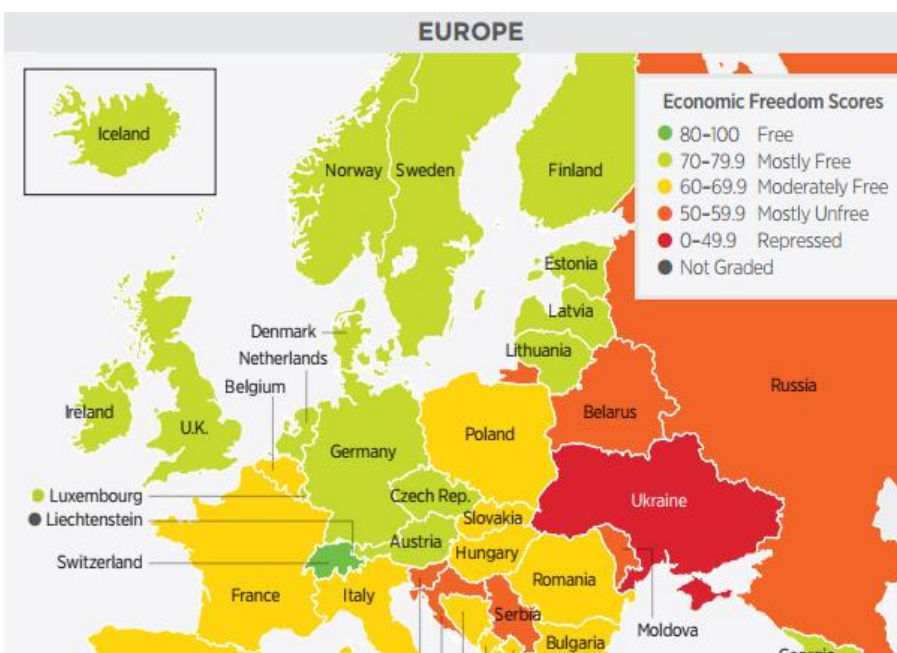
## 3. CORUPȚIA ȘI INTEGRITATEA

Termenul *corupție* este opusul celui de *integritate*. Conceptul de „integritate” a fost introdus și promovat de Convenția ONU împotriva corupției, ratificată inclusiv și de Republica Moldova (2004).

Corupția sistemică și inegalitățile sociale se susțin reciproc, duc la pierderea încrederii populației în instituțiile statului și oferă teren fertil pentru apariția politicianilor populști. Dar, deseori și cetățenii de rând sunt inițiatori în coruperea agenților publici din diverse cauze, printre cele mai principale sunt: sărăcia și analfabetismul juridic al populației.

În țările cu lideri populști sau autocrați democrația se află în declin, apar încercări de a dezbina societatea civilă, este limitată libertatea presei și nesigură independența sistemului judiciar. În loc de a lupta împotriva unor sisteme de favoritism, acești lideri creează sisteme și mai corupte, periculoase pentru progresul societății. Doar promovând principiile unei persoane integre, atât la nivel de cetățean de rând, cât și la nivel de administrație (locală sau centrală), putem să vorbim de o societate democratică non-coruptă.

*Elaborează un discurs persuasiv, de 2-3 minute, cu titlul: Spune NU corupției! Identifică cel puțin 3 pași pentru diminuarea corupției și consolidarea statului de drept.*



### 4. CELE 20 DE PRINCIPII PENTRU LUPTA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI

(adoptate de către Comitetul de Miniștri a Consiliului Europei la 6 noiembrie 1997).

1. Educația publică și promovarea bunei conduite.
2. Asigurarea unei incriminări adecvate corupției.
3. Asigurarea ca responsabilii de prevenirea, investigarea, urmărirea și judecarea cazurilor de corupție să se bucure de gradul necesar de independență, pentru a-și îndeplini corect funcțiile.
4. Asigurarea de măsuri pentru identificarea și confiscarea produselor actelor de corupție.
5. Asigurarea de măsuri adecvate pentru prevenirea utilizării persoanelor juridice în scopul acoperirii contravențiilor legate de corupție.
6. Limitarea imunității în cazul investigațiilor inițiate a cazurilor de corupție.
7. Asigurarea persoanelor sau a organelor responsabile de lupta împotriva corupției cu mijloacele adecvate și instruirea corespunzătoare.
8. Asigurarea ca legislația fiscală și autoritățile responsabile de implementarea acesteia să contribuie la combaterea corupției într-un mod cât mai eficient.
9. Asigurarea ca organizarea, funcționarea și procesul de luare a deciziilor în administrația publică să țină cont de necesitatea stringentă a combaterii corupției.
10. Asigurarea ca regulamentele care privesc drepturile și responsabilitățile agenților publici să se inspire și să ia în considerație cerințele luptei împotriva corupției.
11. Asigurarea folosirii pe scară largă a procedurilor corespunzătoare de audit, aplicabile tuturor activităților din domeniul administrației publice.
12. Susținerea rolului esențial pe care-l au procedurile de audit în ceea ce privește prevenirea și depistarea corupției în afara organelor administrației publice.
13. Asigurarea ca sistemul răspunderii publice să țină cont de consecințele comportamentului corupt al oficialilor.
14. Adoptarea procedurilor pentru asigurarea transparenței procedurilor la achizițiile publice.
15. Încurajarea adoptării de către reprezentanții aleși, a diferitor coduri de conduită.
16. Asigurarea ca presa să aibă libertatea de a obține și de a difuza informație relevantă asupra chestiunilor legate de corupție în societate.
17. Asigurarea ca legislația civilă să ia în considerație necesitatea luptei împotriva corupției.
18. Încurajarea cercetării fenomenului corupției.
19. Asigurarea ca în orice aspect al luptei împotriva corupției să fie luate în considerație.
20. Dezvoltarea cooperării internaționale în toate domeniile care au tangență cu obiectivele de luptă împotriva corupției.

### 5. ȘTIAI CĂ:

- La **15 decembrie 1975**, *Adunarea Generală a ONU* pentru prima dată a abordat problema corupției, în special despre răspândirea ei alarmantă în sfera tranzacțiilor comerciale internaționale.

- Un suport legal valoros pentru studierea manifestărilor de corupție este *Convenția penală cu privire la corupție*, adoptată la **27 ianuarie 1999** de statele-membre ale Consiliului Europei în care se definesc actele de corupție – corupția pasivă și corupția activă, evidențiindu-se corupția din sfera publică și corupția din sectorul privat. Se nominalizează persoanele care pot avea calitatea de subiect al actelor de corupție, inclusiv cetățenii străini, se stipulează incriminarea traficului de influență, acțiunilor de spălare a veniturilor provenite din delictele de corupție, fraudelor în contabilitate legate de corupție și răspunderea pentru comiterea faptelor în cauză atât a persoanelor fizice cât și juridice, precum și sancționarea celor vinovați.

- *Ziua Internațională Anticorupție* se sărbătorește în fiecare an pe data de **9 decembrie**, inițiată la 31 octombrie 2003 prin *Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva Corupției*. Republica Moldova a semnat Convenția la data de 28 septembrie 2004 și a ratificat-o prin Legea nr.158-XVI din 6 iulie 2007.

Ziua Internațională Anticorupție are ca obiectiv promovarea principiilor etice, integritatea, transparența și responsabilitatea asupra propriilor acțiuni în afacerile publice, cât și în cele private.

- *Elaborează o agendă a Zilei Internaționale Anticorupție, care va fi organizată în școala sau în localitate ta.*
- *Propune un slogan ce ar promova ideea anticorupției.*
- *Meditează, într-un text de 10 rânduri, asupra aserțiunii: „Prea multă libertate ne corupe” Terențiu.*





Cadrele didactice – promotori ai educației anticorupție

## 6. FORME ȘI MANIFESTĂRI ALE CORUPȚIEI

Experții anticorupție recunosc următoarele **forme ale corupției**: *mituire, nepotism, favoritism, clientelism, lobby nepermis de lege, utilizarea ilegală a unor resurse publice, privatizare ilicită, coruperea alegătorilor, trucarea achizițiilor publice, trucarea pariurilor, alocarea ilicită de fonduri ale unor partide politice* etc. Acestea pot fi explicate prin câteva exemple:

- un agent public își angajează/promovează rudele în serviciul public, ignorând criteriile de meritocrație și integritate și nu candidatul cu cele mai potrivite competențe (*nepotism*);
- un partid politic care câștigă alegerile își angajează membrii/sușinătorii în posturi cheie (*favoritism*);
- reprezentanții legislativului promovează facilități fiscale pentru o anumită companie, ignorând principiul echității (*lobby*);
- agenții publici atribuie un contract de achiziții unei firme care aparține unei rude apropiate (*conflict de interese*).

*Identifică din mass-media sau din viața reală un caz de corupție. Elaborează o strategie prin care poate fi evitată acțiunea de corupție și chiar poate fi transformată într-o activitate non-corupție.*

## 7. ORGANE SPECIALIZATE DE COMBATERE ȘI PREVENIRE A CORUPȚIEI ÎN R. MOLDOVA

În Republica Moldova activează mai multe organe specializate de combatere și prevenire a corupției: **Centrul Național Anticorupție, Procuratura Anticorupție, Autoritatea Națională de integritate, Ministerul de Interne.**

În *Strategia Națională Anticorupție (2016-2020)* se menționează că toate instituțiile statului trebuie să se preocupe de lupta împotriva corupției, care afectează viața economică (blochează investiții, alterează competiția, învionează migrația), duc la coruperea alegătorilor, crește vulnerabilitatea statului.

Unul din aceste organe – *Centrul Național Anticorupție* (înființat în anul 2002), este printre instituțiile cu cele mai importante atribuții anticorupție. CNA este un organ specializat investit cu atribuții de prevenire și de combatere a actelor de corupție sau a faptelor de comportament corupțional, în ale cărui obligații intră:

- întreprinderea acțiunilor de prevenire, depistare și de contracarare a corupției;
- colectarea și analiza informațiilor privind faptele de comportament corupțional sau actele de corupție, colaborarea și schimbul de informații cu autoritățile administrației publice, sesizarea organelor competente despre cauzele și condițiile care favorizează comiterea de acțiuni ilicite;
- desfășurarea activităților de prevenire a corupției, educarea anticorupție a cetățenilor, colaborarea activă cu societatea civilă în vederea propagării în masă a culturii anticorupție;
- asigurarea protecției și păstrării informației care constituie secret de stat, secret comercial și secret bancar, alte secrete protejate prin lege, devenite cunoscute în exercițiul funcției;
- dezvoltarea relațiilor cu servicii similare străine;
- elaborarea de propuneri pentru aducerea actelor normative în concordanță cu reglementările internaționale în domeniu.

*Imaginează-ți că ești conducătorul unui organ specializat anticorupție. Elaborează un plan strategic, indicând 4-5 acțiuni concrete, în scopul schimbării indicilor percepției cetățenilor față de fenomenul corupției în țara noastră?*

## AUTOEVALUAREA COMPETENȚELOR

### EU ȘTIU?

- De ce corupția este considerată una din cele mai mari probleme ale statului Republica Moldova?
- Ce ar trebui să întreprindă fiecare cetățean pentru a promova principiile unei persoane integre.

### EU ȘTIU SĂ FAC?

- Realizează o prezentare PowerPoint cu genericul: „*Corupția și consecințele ei pentru societate și pentru fiecare persoană*”.
- Elaborează un proiect de educație pentru integritate cu elevii din clasele mai mici, prin intermediul mentoratului.

### EU ȘTIU SĂ FIU?

- Analizează atent drepturile și responsabilitățile elevului din Regulamentul Intern al școlii. Identifică care drepturi sunt încălcate, drept consecință a fenomenelor de corupție. Care sunt responsabilitățile tale în acest context? Ce sugestii ai pentru a elabora și a implementa în școala ta un Cod de Etică și de Integritate al Elevului?